

Poslovno poročilo in finančni rezultati za leto 1984

Značilno za poslovanje leta 1984 naše delovne organizacije, če ga primerjamo s poslovanjem preteklih dveh let, je, da je bil obseg proizvodnje in oskrbljenost s surovinami veliko boljša ter realizacija izdelkov dokaj ugodna. Kljub dobri oskrbljenosti proizvodnje in z minimalnimi zastoji, pa so rezultati — finančni učinki zelo slabi, če pa upoštevamo družbeno priznано stopnjo inflacije, lahko trdimo, da smo pokrili le vso tekočo porabo in ustvarili minimalni znesek za razširjeno reprodukcijo.

Iz poročila o proizvodnji je razvidno, da je bil temeljni plan fizične proizvodnje presežen za 10,5 odst., fizična proizvodnja leta 1984 pa je večja za 13 odst. od dosežene proizvodnje v letu 1983. Razveseljiva pa je ugotovitev, da je dosežena bistveno višja produktivnost. V letošnjem letu je bilo povprečno na zaposlenega delavca izdelanih 6.804 tekočih metrov ali 9.284 m², kar je 16 odst. več kot v preteklem letu. Povečani obseg proizvodnje in dosežena visoka produktivnost na delavca je sicer vplivala na večji indeks celotnega prihodka v primerjavi na preteklo obdobje, toda zaradi izredno visoke rasti cen surovin in drugega premateriala ter storitev so ostali finančni kazalci v padanju.

Vzrok slabim rezultatom so bili predvsem neurejeni tržni pogoji, tako s področja zunanjetrgovinske menjave kot s področja cen na domačem trgu. Uveljavitev novega deviznega zakona se je odražala šele v drugi polovici leta, medtem ko se je sistem formiranja cen na domačem trgu urejal skozi celo leto, kar pa je imelo za posledico, da so naši dobavitelji skozi monopolni položaj uveljavljali in na različne načine poviševali cene ter si tako ustvarjali ugodnejše pogoje za dosego njihovih finančnih rezultatov.

Naše prodajne cene so se zviševale šele s 1. oktobrom, razen v primerih, kadar je šlo za določitev nove cene novemu proizvodu, čeprav smo s temeljnim planom načrtovani prihodek planirali s povišanjem cen že v mesecu aprilu. Taka situacija pa je vplivala predvsem na rentabilnost naše proizvodnje, kar nam pokaže podatek, da so materialno poslovni stroški v naši DO za 104 odst. večji od realiziranih stroškov leta 1983, medtem ko so prihodki od realiziranih izdelkov večji le za 70 odst., če pa primerjamo vse prihodke DO, pa so ti višji za 82 odst.

Zaradi tako visoke rasti cen materialno poslovnim stroškom je dohodek DO večji le za 37 odst., čisti dohodek pa samo še za 28 odst.

Dohodek in čisti dohodek vseh temeljnih organizacij in DSSS je sicer bil realiziran v taki višini, da je omogočal poravnavo vseh obveznosti za skupne družbene potrebe, potrebe splošne in skupne porabe TO in DSSS, da so bili izplačani vsi obračunani osebni dohodki ter dosežena akumulacija za rezervni sklad v predpisani višini. Ostanek čistega dohodka din 195,745.252 pa je namenjen poslovnemu skladu in je vrednostno večji za samo 1,6 odst. od razporejenega zneska po ZR leta 1983.

Da smo v preteklem poslovnem letu gospodarili s poslovnimi sredstvi zelo smotrno in gospodarno nam pokaže že omenjeni podatek produktivnosti, da pa je vzrok slabim finančnim rezultatom predvsem nenormalno visoka rast cen surovinam in storitev, kar nam pokaže naslednja ugotovitev:

povprečna cena 1 kg surovin v letu 1982	222.70 din
v letu 1983	283.03 din
v letu 1984	552.39 din

Izračun pokaže, da so se cene surovin v letu 1984 v primerjavi z letom 1982 povečale za 148 odst., če pa jih primerjamo

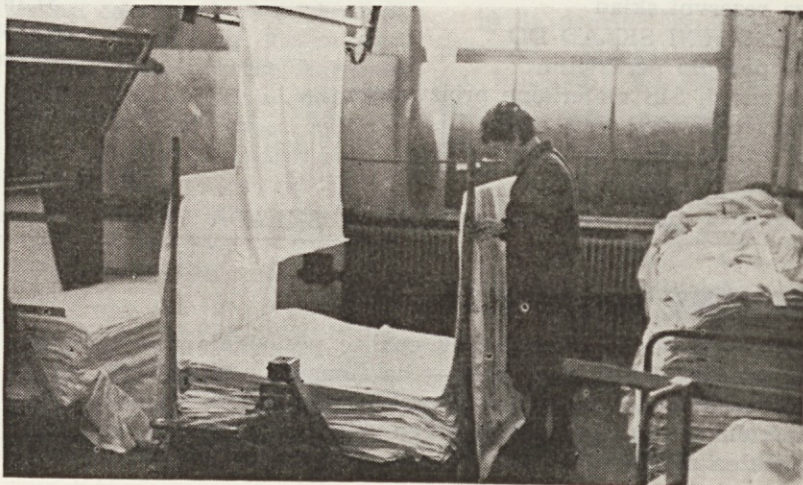
z letom 1983 pa za skoraj enkrat toliko, to je za 94 odst. Na drugi strani pa se je povprečna cena našim tkaninam v letu 1984 povečala v primerjavi na leto 1982 le za 94 odst. na leto 1983 pa samo za 46 odst.

Lahko rečemo, da smo dosegli zelo pozitivne rezultate na področju izvoza, saj nam podatki pokažejo, da smo vrednostni izvoz v celotnem prihodku povečali za 74 odst. v primerjavi na leto 1983. Seveda je k tako visokemu vrednostnemu povprečju izvoza prispeval tudi višji tečaj tujih valut, vendar pa smo, gledano količinsko od skupno izdelanih 6.824.000 tekočih metrov izvozili 1,694.380 metrov, kar predstavlja 25 odst. ali četrtnina naše celotne proizvodnje. Prav tako je delež fakturirane izvozne realizacije v skupni vrednosti realizacije 26,7 odst. in je enak kot v letu 1983.

Poleg deviznih prilivov, ustvarjenih z realizacijo lastnih proizvodov, nam je v letu 1984 uspelo pridobiti še 181.078.810 deviznih sredstev, in sicer ustvarjenih s skupnim izvozom naših kupcev — proizvajalcem pohištva, na podlagi združevanja dela in sredstev, prav tako z našimi kupci in z pravico do nakupa deviz na deviznem trgu v okviru družbeno priznanih reprodukcijskih potreb. Tako smo imeli razpoložljivih skupnih deviznih sredstev za koriščenje 564,957.908 din.

Za poslovanje leta 1984 je bila tudi značilna in lahko trdimo kritična nelikvidnost v gospodarstvu, ki je v precejšnji meri prizadela tudi našo delovno organizacijo. Kljub temu, da imamo v obratnih sredstvih skoraj 75 odst. lastnih obratnih sredstev, smo morali večkrat najemati kratkoročne kredite pri drugih OZD, prav tako smo morali povečati kratkoročne kredite pri LB-Gospodarski banki za izvoženo blago. Posledica večjih kratkoročnih kreditov in skokovito naraščanje obrestnih mer pa je vplivalo na zmanjšanje našega čistega dohodka za znesek obresti to je 93.063.000 din, kar je 322 odst. več plačanih obresti kot v letu 1983.

Na slabo likvidnost naše DO pa sta vplivala predvsem dva činitelja: to je zapoznelo poravnavanje naših terjatev od kupcev in prekomerno angažiranje naših obratnih sredstev za nakup osnovnih surovin našim dobaviteljem, ki iz teh surovin izdelajo vlakno ali iz vlakna prejo. V danih pogojih je bil tak način oskrbovanja nujen, kar pa seveda izredno podaljša cikel od dneva angažiranja obratnih sredstev do dneva prodaje našega gotovega izdelka, oziroma do dneva plačila s strani našega kupca.



Kljub vsem težavam in problemom pa so vse temeljne organizacije in delovna skupnost služb zaključile poslovno leto 1984 pozitivno. Iz analiz kazalcev uspešnosti poslovanja, kot so: rentabilnost, ekonomičnost, dohodek na delavca in akumulativnost pa ugotavljamo, da so ti kazalci v padanju. Če te kazalce na ravni DO Dekorativna primerjamo z doseženimi kazalci uspešnosti poslovanja v podskupini dejavnosti Slovenije za devetmesečno obdobje leta 1984 lahko ocenimo, da so izračunani kazalci uspešnosti poslovanja naše DO nekoliko slabši od povprečnih v podskupini dejavnosti. Če pa primerjamo vrednostne kazalce uspešnosti DO Dekorativna s kazalci leta 1983 ugotovimo, da je fizična produktivnost na delavca večja za 15 odst. v primerjavi na planirano produktivnost pa za 13 odst. dohodek na delavca pa je večji za 38,0 odst. od leta 1983, medtem ko planirani dohodek na delavca ni bil dosežen in je indeks 96,4. Ostali važnejši kazalci uspešnosti, kot so: rentabilnost, ekonomičnost in akumulativnost pa so slabši od doseženih v letu 1983. Vsi ti slabši rezultati pa so posledica kot smo že omenili 94 odst. povečanje cen naših surovin, mi pa smo povprečno v celem letu povečali prodajno ceno le za 46 odst. To pa lahko utemeljemo s podatkom, da smo povečali fizično proizvodnjo za 13,8 odst. fizično produktivnost pa za 15 odst.

Tudi v letu 1984 je bila rast sredstev za osebne dohodke in skupno porabo omejena z družbenim dogovorom o uresničevanju družbene usmeritve o razporejanju dohodka. Po določitih 5. in 6. člena tega dogovora, ki dovoljuje rast sredstev za osebne dohodke in skupno porabo samo na osnovi uspešnosti poslovanja, nismo povsem opravičeni do povečanja teh sredstev. Toda zaradi visokega porasta življenjskih stroškov in zagotovitve socialne varnosti delavcem, smo morali povečati sredstva za osebne dohodke in skupno porabo, kar opravičujemo predvsem

z doseženo povečano produktivnostjo dela. Hitrejša rast materialno poslovnih stroškov — indeks 204 odst. od rasti prihodkov iz realizacije izdelkov — indeks 170 odst. pa nam ni omogočala rentabilnejšega in ekonomičnega poslovanja. Določila 6. člena dogovora opredeljujejo, naj bi delavci v TOZD oblikovali sredstva za reprodukcijo najmanj v višini, ki ustreza minimalni reprodukcijski stopnji, to je polovici dosežene reprodukcijske stopnje v zadnjih letih v enaki dejavnosti. Kljub temu, da je delež sredstev za akumulacijo v dohodku v letu 1984 manjši od leta 1983, pa dosega reprodukcijska stopnja zadnjih treh let v primerjavi s podskupino dejavnosti še vedno tako visoko stopnjo, ki nam omogoča še dovolj uspešno poslovanje.

Izplačana sredstva za osebne dohodke so v letu 1984 porastla za 44 odst., medtem ko smo planirane osebne dohodke iz čistega dohodka za leto 1984 presegli za 8 odst. Povprečni osebni dohodek pa znaša za leto 1984 25.994 din in je za 48,8 odst. večji od povprečno izplačanega v letu 1983.

Na področju investicijske izgradnje smo v letu 1984, kakor tudi v zadnjih nekaj letih minimalno izpolnili naše plane, čeprav so biti ti v odnosu na srednjeročni plan delovne organizacije že reducirani. Tako ostajajo sredstva za investicije—amortizacija neporabljeni. Predvidenih investicijskih vlaganj ne moremo izpolnjevati predvsem zaradi zaostrenih gospodarskih pogojev uvoza strojne opreme, tekstilnih strojev pa v glavnem ni mogoče nabavljati na domačem trgu. Poleg tega nam tudi slaba likvidnostna situacija delovne organizacije onemogoča vlagati denarna sredstva v investicije. Zaskrbljujoče pa je, ker se tudi v prihodnje na tem področju ne kažejo izboljšave; večji del naše strojne opreme pa bo tehnično iztrošen in zastarel ter ne bo več možno konkurenčno nastopati na tujih tržiščih.

Rezultati poslovanja v letu 1984 za DO Dekorativna

	Realizacija 1983	Plan 1984	Realizacija 1984	Indeks 1984/plan	Indeks 1984/1983
Realizacija izdelkov in storitev	2,031.649.331	3,399.242.000	3,458.932.886	101,7	170,2
— domači trg	1,493.685.121	1,614.640.000	2,522.435.540	156,2	168,9
— izvoz	537.964.210	1,784.602.000	936.497.346	52,5	174,1
Realizacija TOZD Energetika in vzdrževanje	94.307.413	114.154.000	153.873.138	134,8	163,2
Realizacija TOZD Predilnica Laško	309.352.844	502.718.000	479.538.656	95,4	155,0
Realizacija DS skupnih služb	96.571.500	119.447.500	125.447.495	105,0	130,0
Interna realizacija v TOZD in DSSS	20.169.079		31.078.249		154,1
Realizacija materiala in odpadkov	338.963.888	150.000.000	1,049.683.142		309,7
Drugi izredni prihodki	49.941.796	16.000.000	56.299.327	351,8	113,2
CELOTNI PRIHODEK DO	2,940.755.851	4,302.061.500	5,354.852.894	124,5	182,1
materialno poslovni stroški	1,956.451.747	2,898.377.500	4,003.428.884	138,1	204,1
amortizacija	110.014.220	142.270.000	151.032.404	106,1	137,3
DOHODEK DO	874.289.884	1,261.414.000	1,200.391.606	95,2	137,3
del dohodka za DSSS	96.571.500	119.447.500	125.447.496	105,0	130,0
za amortizacijo nad predpis. stopnjami	4.000.998				
za svobodno menjavo dela	70.359.249	90.095.700	105.377.115	117,0	149,8
za dajatve po zakonu in pogodbah:					
obresti	22.052.868	30.000.000	93.063.166	310,2	422,0
ostalo	45.212.429	69.757.800	63.711.892	91,3	140,9
ČISTI DOHODEK DO	636.092.840	952.113.000	812.791.937	85,4	127,8
za osebne dohodke	341.852.363	459.100.000	494.738.649	107,8	144,7
za stanovanjsko gradnjo	38.887.559	48.437.000	34.089.852	70,4	87,7
za drugo skupno porabo	25.437.456	29.350.000	44.205.278	150,5	173,8
za rezervni sklad	37.157.610	46.804.000	44.012.906	94,0	118,4
POSLOVNI SKLAD DO	192.757.852	368.422.000	195.745.252	53,1	101,6
za posojilo nerazvitim	43.666.417	50.000.000	52.491.827	105,0	120,2
za združ. SIS materialne proizvodnje	31.691.325	45.000.000	37.275.724	82,8	117,6
za združevanje cest mesta Lj.	11.278.849	20.000.000	12.007.842	60,0	106,5
za združevanje cest občine Šiška	4.511.539	7.000.000	4.803.136	68,6	106,5
za združevanje z OZD	6.000.000		5.216.617		87,0
PROSTA SREDSTVA POSLOVNEGA SKLADA	95.609.722	246.422.000	83.950.106	34,1	87,8

KONČNE UGOTOVITVE

Na osnovi vseh ugotovitev analize poslovanja in rezultatov za leto 1984 sledi zaključek — da finančni poslovni cilji, ki si jih je delovna organizacija postavila z letnim gospodarskim načrtom, niso bili doseženi, razen celotnega prihodka, ki je bil presežen za 24,5 odst. Razveseljiva pa je ugotovitev, da smo po

dveh letih temeljni plan fizične proizvodnje zopet presegli, in sicer kar za 10,5 odst. in da se je produktivnost na delavca povečala za 15 odst., tako na temeljni plan, kot na izvršitev v letu 1983.

Iz zgoraj navedenih podatkov lahko ugotovimo, da so vsi zaposleni, posebno pa še delavci, ki so odgovorni za vodenje

in organizacijo dela ter za nabavo in prodajno politiko, vložili veliko napora, da smo dosegli lepe rezultate proizvodnje in produktivnosti. Da pa nismo dosegli finačnih rezultatov in da so kazalci uspešnosti poslovanja naše organizacije podpovprečni, pa niso krivi delavci, temveč izključno samo tržna situ-

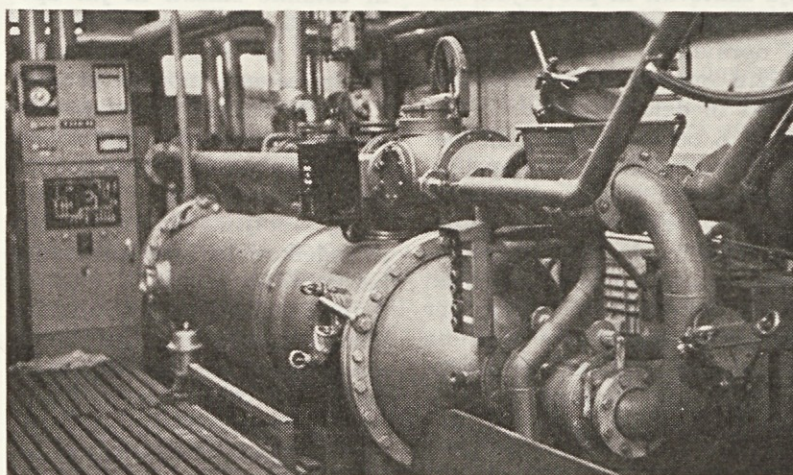
acija, kar je iz podrobnejših prikazov in analiz poročila tehnične službe ter izračunov kazalcev uspešnosti razvidno. Glavna vzroka sta: povečanje cen surovinam za 94 odst. zaradi konjunkturnega položaja dobaviteljev surovin, naše prodajne cene pa smo povprečno povečali samo za 46 odst.

Kako naprej?

V februarju vsako leto pregledamo obračun, ki nam pokaže, kako uspešno smo delali v preteklem letu. Obračun nam pove, koliko smo imeli prihodkov od prodaje naših izdelkov, koliko smo imeli stroškov in koliko je ostalo dohodka, s katerim smo pokrili skupne družbene potrebe, svoje osebne dohodke in koliko sredstev nam je ostalo za delo v prihodnje, s katerimi lahko dokupimo ali moderniziramo kakšen stroj ali pa jih porabimo za plačevanje surovin in drugih materialov, katerim cene nenehno narašča.

Zaključni račun, katerega natančno, do zadnje pare dinarja izdelajo v gospodarsko planski službi, vsebuje tudi poročila o poslovanju in najvažnejši problematiki, ki je spremljala nabavo, proizvodnjo, prodajo in druga področja poslovanja, je zajetna knjiga podatkov, preglednih tabel in analiz, ki prikazujejo dosežene količine, vrednosti in rezultate za preteklo leto in tudi za predpreteklo tako, da se že na prvi pogled lahko oceni rezultat v primerjavi na doseženega v predhodnem letu. K zaključnem računu je izdelano tudi poslovno poročilo, ki predstavlja strnjeno in z vseh vidikov prikazano naše gospodarjenje s sredstvi, katere smo imeli v preteklem letu na razpolago, z nalogo da jih obračamo tako, da bo ob koncu leta najboljši rezultat.

Naš poslovni uspeh in rezultate, katere smo dosegli, mora poznati vsak delavec naše delovne organizacije, ker tudi s sredstvi vsak na svoj način upravlja in gospodari. Poznavanje problematike, ki spremlja naše delo in poslovanje je zelo pomembno, če si želimo razumeti včasih tudi nekoliko manj prijetne situacije, ki jih je pa nujno rešiti v včasih res težkih pogojih. Posebno pomembno, da smo z rezultati in pogoji poslovanja informirani, pa je še zlasti takrat, kadar ti niso najboljši. Prav tedaj moramo še posebej analizirati vzroke, jih natančno opredeliti in odločno z združenimi močmi poprijeti še bolj zavzeto za delo. Doseženi rezultati v preteklem letu prav gotovo niso najboljši in prav zato jih moramo



še bolje spoznati in z vso vne-
mo poprijeti tam, kjer bi mogoče
v najkrajšem času dosegli več.

Kratek povzetek rezultatov
daje naslednje ugotovitve:

— Doseženi finančni rezultati
poslovanja v letu 1984 niso so-
razmerni doseženim rezultatom
v proizvodnji. Kljub polnemu
izkoriščanju kapacitet, presežku
obsega proizvodnje na plan
za leto 1984 (10 odst.) in znatno
večji proizvodnji v primerjavi
na leto 1983 (13,7 odst.), pred-
vsem pa vkljub povečani fizični
produktivnosti dela (14,0
odst.), v vrednostnih kazalnikih
nismo dosegli povprečje
tekstilne industrije Slovenije.

— V rentabilnosti zaostajamo
za 34 odst., ekonomičnosti 27
odst., predvsem pa pri akumulaciji,
kjer smo za našim planom
zaostali za 40 odst., v primerjavi
na tekstilno industrijo pa 30 odst.,
če računamo doseženo višino
sredstev za akumulacijo v doseženem
dohodku.

— Dosežena višina sredstev čiste-
ga dohodka, katerega po
razdelitvi za osebne dohodke,
skupno porabo, rezervni sklad
in po razdelitvi za obveznosti
lahko vnesemo v poslovni
sklad, še zdaleč ne pokrije potre-
b in tako bodo obratna
sredstva v letu 1985 premajhna,
da bi lahko obdržali likvidnost
delovne organizacije na zadovoljni
višini, prav tako pa bo vprašljiva
realizacija investicijskega programa,
katerega že nekaj let ne re-
aliziramo v planirani višini.

— Vzrok za tako stanje je v
tem, da v sorazmerju z ob-
segom proizvodnje, ki se ka-
rakterizira v količni predela-
nih surovin, zalogi surovin,

polizdelkov in gotovega blaga,
ne dosegamo sorazmerno visok
dohodek. V letu 1983 nam je od
celotnega prihodka ostalo do-
hodka 30 odst., v letu 1984
pa le še 22 odst., čistega do-
hodka od dohodka pa v letu
1983 73 odst., v lanskem letu
pa le 67 odst. Pri tem pa smo
v letu 1983 od čistega dohodka
namenili za osebne dohodke
53 odst., v lanskem letu pa že
61 odst.

— Taka neugodna gibanja sta
povzročila dva poglobitna vzro-
ka:

a) Naraščanje stroškov pro-
izvodnje zaradi povečanja cen
surovin, energije in uslug, ka-
terih s povečanjem naše pro-
duktivnosti dela, niti s pove-
čanjem prodajnih cen izdelkov,
ni bilo mogoče kompenzirati.
Materialno poslovni stroški so
v lanskem letu v primerjavi
na leto 1983 narasli kar za
104 odst., medtem ko smo mi
povečali prodajne cene našim
izdelkom le za 46 odst.

b) Drugi razlog pa je po-
manjkanju obratnih sredstev,
s katerimi ni mogoče normal-
no slediti poslovnim tokovom.
Zaradi tega smo bili prisiljeni
skozi celo leto koristiti kratko-
ročne kredite, za katere smo
plačali visoke obresti, kar nam
je zmanjšalo čisti dohodek.
V letu 1983 smo za ob-
resti plačali 22 milijonov din,
v letu 1984 pa kar 93 milio-
nov din, kar je za milijon
din več, kot nam je ostalo čis-
tega dohodka za poslovni
sklad.

V letu 1985 moramo ener-
gično pristopiti k odpravljanju
vzrokov, ki znižujejo naše
finančne poslovne rezultate in
s sistematičnim in načrtnim

delom preusmeriti ekonomiko
poslovanja. Najvažnejše nalo-
ge, katerih se moramo najod-
ločneje lotiti takoj, so:

1. S sprotno analizo stroš-
kov na osnovi spremljanja
cen, tečajnih razlik in drugih
vzrokov, je potrebno ugotov-
ljati višino pokritja, ki jo omo-
gočajo prodajne cene naših ar-
tiklov. V zvezi s tem je po-
trebno spreminjati tudi prodaj-
ne cene naših proizvodov, upo-
števač doseženo produktiv-
nost dela in druge notranje
rezerve, s katerimi je delno
mogoče vplivati na zniževanje
stroškov po enoti proizvodov.

2. Večje prodajne cene bo-
do vplivale na možnost pro-
daje, zato je potrebno zagoto-
viti:

— proizvodnjo po naročilih
kupcev v dogovorjenih rokih
in kvaliteti,

— povečati prodajo na zu-
nanjih tržiščih, tako na kon-
vertibilnem kot na klirinškem
področju.

Potrebno je realizirati plan
izvoza za leto 1985. Na kon-
vertibilno tržišče je potrebno
prodati 1.900.000 t.m. tkanin
ter na klirinško 300.000 t.m.
tkanin. Planirana realizacija iz-
voza na konvertibilno tržišče
6.400.000 \$ je ena od primar-
nih nalog našega poslovanja v
letošnjem letu.

3. Izboljšati je potrebno
likvidnost delovne organizacije.
To pomeni, povečati obratna
sredstva s trajnimi viri in iz-
boljšati dinamiko obračanja
sredstev.

a) Poiskati je potrebno na-
čin, da pridobimo dolgoročni
namenski kredit za stalna ob-
ratna sredstva pri banki. V
zvezi s tem bo potrebno zbra-
ti določena devizna sredstva.

b) Za devizno likvidnost je
potrebno pridobiti devizni kre-
dit, bodisi kot finančni kredit
zunanje banke, ki ima status
blagovnega kredita, blagovne
kredite ali devizni kredit pri
domači banki z ugodnimi vra-
čilnimi pogoji.

Za uvoz planirane opreme v
letošnjem letu je potrebno za-
gotoviti v celoti inozemske na-
menske kredite. Pogoj za prev-
zem vseh deviznih kreditov pa
je realiziran izvoz po planu in
zagotovljena rast izvoza po
srednjeročni usmeritvi.

c) Doseči je potrebno hitrejše obračanje obratnih sredstev v zalogah. Zato je potrebno predvsem točno planiranje proizvodnje, ki temelji na naročilih in predvsem planiranje nabave. Zaloge neidočih surovin in polizdelkov je potrebno zmanjšati.

V zvezi s tem je potrebno maksimalno izkoristiti možnosti računalniške obdelave podatkov, ki mora postati bistven element analize trenutnega in dolgoročnega stanja naših sredstev, ki so v zalogah.

4. Nabava surovin in ostalih materialov mora postati bolj prilagodljiva, ekonomična in pravočasna. S sistematičnim in kompleksnim pregledom med nabavnimi možnostmi je potrebno zagotoviti pravočasne in učinkovite intervencije, da se preprečijo zastoji v proizvodnji, ki predstavljajo najhujši izpad dohodka in povzročajo razpad sistema organizacije proizvodnje.

5. Kljub izrednim problemom in težavam, ki bodo prav gotovo ovirale realizacijo naših nalog pa moramo brezpogojno doseči take rezultate, ki bodo omogočili obdržati nivo standarda delavcev. To pomeni, da bo potrebno z ustreznim poviševanjem osebnih dohodkov kompenzirati naraščanje življenjskih stroškov. Ta naloga prav gotovo zahteva od

slehernega maksimalno angažiranost, da se dosežejo vsi zastavljeni cilji.

Zato pa bo potrebna tudi večja odgovornost vseh delavcev, predvsem pa tistih vodilnih in vodstvenih, katerim so zaupane pomembne in odgovorne naloge. V zvezi s tem bodo morali organi upravljanja zahtevati in preverjati, kako posamezni odgovorni delavci opravljajo naloge, ki so jih dolžni opravljati po organizacijski in delovni shemi.

6. Z boljšo organizacijo dela, preciznejšim planiranjem, izkoristkom vseh obstoječih rezerv v delovnem času, kvaliteto dela in drugim je potrebno v letošnjem letu količinski obseg povečati za 5 odst. ter fizično produktivnost dela na zaposlenega najmanj za 2 odst. V zvezi s tem je potrebno konkretno opraviti naslednje naloge:

a) V letošnjem letu naj se izvrši uskladitev norm, to je uskladitev delovnih norm v neposredni proizvodnji kakor tudi norm ekonomskih rezultatov, iz katerih izračunavamo uspešnost poslovanja DO. Vsi ti normativi so vključeni v sistem nagrajevanja po rezultatih dela, zato mora uskladitev zagotoviti enake možnosti doseganja za vse delavce in samo usklajevanje ne sme vplivati na višino osebnih dohodkov.

b) Po montaži novega parilnika za kontinuirko, moramo le-to čim bolj racionalno izkoriščati. Predčasno je potrebno pripraviti normativne zaloge surovega blaga, prostor ter ostale posege, ki jih narekuje še večja proizvodnja kovovno barvnih plišev.

c) Odpadke preje in tkanin in ostanke znižati in jih uporabiti za ponovno vgraditev v izdelke, ki to prenesejo in ki jih bo seveda mogoče prodati.

č) Še naprej slediti porabo energije, pripraviti normativne porabe na enoto proizvodov po posameznih fazah.

d) Izboljšati kvaliteto dela in izdelkov in izpeljati stimulacijo na kvaliteto.

e) Pravočasno izdelati kolekcijo za leto 1986, ki naj bo sicer široka po dezenih, manj pa po surovinskem in barvnem asortimentu.

f) Kadrovati delavce, ki bodo glede na zahteve del in nalog, imeli primerne sposobnosti in strokovno usposobljenost ter s tem zagotoviti uspešno opravljanje delovnih obveznosti.

g) Realizirati razpisane študentske študije za študij na srednjih in visokih šolah.

h) Glede na to, da je vzrok za večino nesreč pri delu subjektivni faktor, je treba s preventivnimi ukrepi (vzgoja in izobraževanje delavcev, pre-

gledi delovnih naprav in priprav, zdravstveni pregledi itd.) zmanjšati pogostost in resnost nesreč pri delu na raven iz preteklih let, t. j. pod povprečjem tekstilne industrije Slovenije.



Najvažnejša naloga pa je da naloge katere smo zapisali ne bodo ostale le napisane, temveč res opravljene. To bomo dosegli s sprotno kontrolo in učinkovito organizacijo dela. Predpogoj za uspeh pa je, da se bomo vsi vključili v naša skupna prizadevanja.

Združena pozitivna prizadevanja so jamstvo, da bomo tudi vnaprej dobra delovna organizacija, ki bo trajno zagotavljala normalne delovne rezultate in socialno varstvo svojim delavcem. Franc Kragelj

Bistveni pogoj za prodajo: kakovost

V letošnjem, gospodarsko še težjem letu, bo v marsikateri delovni organizaciji »zaškripala« prodaja izdelkov. Kako smo na to pripravljene v Dekorativni, smo povprašali direktorja prodajne službe, Mitjo Kusa, direktorico tehnične službe, Marjano Gregorčič, direktorja razvojne službe, Edvarda Lozarja in direktorja nabavne službe, Juriša Viranta.

Kakšna je trenutna situacija na jugoslovanskem trgu glede prodaje pohištvenih tkanin?

Tov. Kus: Približujemo se koncu prvega kvartala v letošnjem letu in že lahko dobimo prve informativne podatke o tržnih dogajanjih na domačem trgu v letošnjem letu. V zvezi z zaostreno gospodarsko situacijo, porastom cen surovinam, prejemamo od naših poslovnih partnerjev, predvsem tovarn blazinjenega pohištva, informacije, da se jim skokovito večajo zaloge pohištva, saj v nekaterih podjetjih dosegajo te številke dvo in večmesečno proizvodnjo.

Kakšno je razmerje med ponudbo in povpraševanjem?

Tov. Kus: Glede na način prodaje pohištva, to je sorazmerno velika udeležba lastnega gotovinskega denarja in ostalega nakupa na potrošniško posojilo po visoki obrestni meri, ni pričakovati v kratkem bistvene izboljšanja konjunktura pri plasmaju dekorativnih tkanin.

Celotna proizvodnja dekorativnih tkanin v Jugoslaviji pri optimalnem koriščenju kapacitet dosega 25 milijonov tekočih m tkanin. Po zbranih podatkih pa je kupna moč domače industrije za to vrsto blaga 18 milijonov t. m. pri normalnem poslovanju. Vse to kaže na to, kako nujna je naša usmeritev v izvoz, kajti le tako bomo dosegli normalno poslovanje.

In izvoz?

Tov. Kus: V letošnjem letu načrtujemo izvoza na konvertibilno področje za 1,9 milijonov t. m tkanin, od tega 300.000 t. m ploskih tkanin in 1.600.000 t. m plišev. Na klirinško področje planiramo prodajo 300.000 t. m tkanin.

Naši glavni kupci v izvozu so predvsem iz Švedske in Avstralije. Potrebna bo dodatna angažiranost, da bi tudi na ostalih tržiščih dosegli podobne rezultate, kot v omenjenih deželah, predvsem pa bo veljalo posvetiti večjo pozornost pri plasmaju tkanin v izvozu.

Vemo, da tu naletimo na vrsto uvoznih in carinskih barrier pri posameznih državah, ker le-te na najrazličnejše načine ščitijo domačo industrijo, ki je v tej vrsti proizvodnje praktično povsod razvita.

Verjetno je tako na domačem kot tudi na tujem trgu prisotna konkurenca jugoslovanskih proizvajalcev pohištvenih tkanin?



Tov. Kus: V jugoslovanskem obsegu proizvodnje dekorativnih tkanin je Dekorativna prisotna s 36 odst. celotne proizvodnje tega blaga v Jugoslaviji. Preostali del proizvodnje je porazdeljen na ostalih osem proizvajalcev tovrstnih tkanin. Z njimi poskušamo preko poslovne skupnosti Utex doseči dogovore za lojalno nastopanje na tujih trgih.

Kateri artikli pa so najbolj prodajani?

Tov. Kus: V zvezi z našo usmerjenostjo v izvoz so v pretežni meri zastopani pliši, saj določene artikle praktično v celoti proizvajamo za tuja tržišča. Zaradi tega je preostali del proizvodnje, predvsem ploske tkanine, prisoten na domačem trgu. Pri tem pa bo veljalo posvetiti izredno pozornost, predvsem v razmerah, v katerih smo, na zahteve posameznih kupcev in verjetno zaradi tega prilagajati in spreminjati naše artikle.

Kakšna pa so predvidevanja glede prodaje v letošnjem letu in kako se bomo prilagajali zahtevam trga?

Tov. Kus: Ker tudi ni predvidevanj, da bi se pohištvena industrija (v Jugoslaviji je preko 400 proizvajalcev pohištva) v tako kratkem času preusmerila v izvoz, je eden izmed odločilnih elementov za doseganje normalne prodaje naših tkanin predvsem v kvaliteti in asortimentu, ki ga želijo naši kupci.

Trenutno se pojavljajo možnosti večjega plasmaja naših tkanin v turističnih objektih na Jadranu, saj so hoteli ob jadranski obali stari več kot deset let in so pred določeno preobnovo. Vendar je ta akcija enkratna in še to bi bilo potrebno izdobaviti v kratkem času, da bodo lahko objekti gotovi do začetka turistične sezone. Večje možnosti v kontinuiranem plasmaju se nam odpirajo pri sodelovanju s Crveno zastavo, kjer naj bi dobavljali naše tkanine za njihov tip vozila Jugo, ki ga bodo izvažali v Združene države Amerike.

Na domačem trgu bo veljalo dodatno posvetiti še večjo pozornost pri povezovanju s pohištvenimi tovarnami, zlasti tistimi, ki so se začele uveljavljati pri izvozu blaga na konvertibilna tržišča.

Zahtevnosti domačega trga bo potrebno spremljati kontinuirano in se sproti prilagajati posameznim zahtevam, če bomo želeli obdržati vodilno vlogo ponudnika dekorativnih tkanin na jugoslovanskem trgu.

Tov. Lozar: Naj bo kolekcija še tako široka, se najde kipec, ki bi rad za malenkost drugačen ali pa povsem drug artikel. To pa zahteva dodatno angažiranje vseh služb in proizvodnje, saj to predstavlja težavo pri izdelavi tkanine, tako po rokih kot po kvaliteti.

Tov. Gregorič: Proizvodnja bo morala delati vsekakor boljšo kvaliteto. Težje je namreč prodati nekurantno blago, ko ni konjunktura.

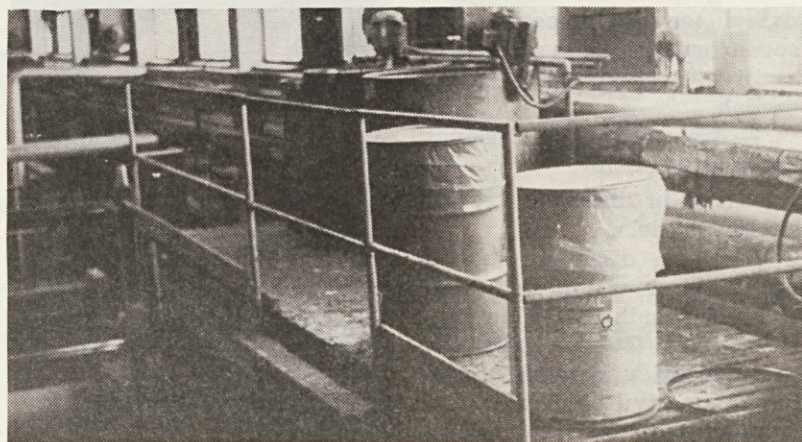
Kar se tiče kvalitete, je domači trg zastavljen, saj mora sprejeti vse odvečne količine od izvoza in tudi neizvozno kvaliteto. Sedaj bomo morali posvetiti večjo pozornost domačemu kupcu in če bo potrebno, se tudi v proizvodnji prilagajati. Gotovo pa leži bistvena teža na kakovosti izdelka.

En način reševanja problema prilagajanja je izdelava večje zaloge surovega blaga.

Problem, ki se sedaj pojavlja v vedno večji meri, je poraba naših ostankov preje barvarskih partij (količina pobarvane preje se namreč nikoli ne ujema z dejansko porabljeno). Te ostanke smo uporabljali za izdelavo kvalitet izven kolekcije in so se te količine prodale metražno, bodisi v trgovinah ali pa smo iz teh tkanin delali konfekcijske izdelke. Prodaja takih tkanin bo težja, saj kupci prej niso bili tako zahtevni. Nujno je, da najdemo ustrezen konfekcijski izdelek, da bi se ti ostanki porabljali, kajti ob taki politiki prodaje bo teh samo še več.

V pripravi je že kolekcija za leto 1986. Kakšna so izhodišča pri njenem načrtovanju?

Tov. Lozar: Pri načrtovanju nove kolekcije moramo upoštevati, da mora kolekcija zagotoviti, da bodo vsa področja uporabe tovrstnih tkanin ustrezno pokrita. Kolekcijo bomo morali skržiti, kar pomeni, da bo potrebno z manjšim številom artiklov zadovoljiti celotno tržišče. To ni enostavna naloga, saj pokrivamo zelo široko domače in tuje tržišče, ki se izredno razlikujejo med seboj.



Pri sestavi artikla smo zaradi splošne gospodarske situacije omejeni na domače surovine. Tako ne moremo uporabljati najzanimivejših surovin, ki bi bile ustrezne za današnjo usmeritev.

Problem pri izdelavi artikla predstavljajo tudi dnevne podražitve surovin. Ko je artikel v izdelavi, je potrebno določiti tudi okvirno ceno, da ugotovimo, da ima artikel prodajno zanimivo ceno. Prizadevamo si narediti artikle, ki so tudi po cenovni plati dostopni potrošnikom. Ta cena pa se sedaj ne vklaplja v sposobnost skupne moči. Prizadevamo si tudi, da v artiklu material maksimalno izkoristimo.

Poskušamo tudi razširiti namembnost naših artiklov, zadnje čase na primer za avtomobilsko industrijo. Za ta namen pa morajo tkanine izpolnjevati visoke fizikalne, kemične in kakovostne zahteve.

Z namenom, da lažje sledimo sodobnemu oblikovanju in trendu barv, kakor tudi razvoju novih materialov, obiskujemo sejme pohištva in zbiramo informacije iz strokovnih revij. Poleg tega pa tudi tesno sodelujemo z domačimi in tujimi kupci.

Tov. Gregorič: Temeljito je tudi potrebno preštudirati našo kolekcijo s stališča vgrajenega materiala, predvsem glede na to, ali se da ta pester asortiment kaj zožiti. S tem bo tudi bistveno olajšana nabava.

Prav gotovo bo morala tudi nabavna služba vložiti veliko naporov.

Tov. Virant: Pri naši proizvodnji dekorativnih tkanin potrebujemo približno 50 odst. viskozne preje, 40 odst. sintetične in 10 odst. bombaža in ostalih prej. Viskozno vlakno izdelujeta dva domača proizvajalca, ki zadovoljujeta potrebe glede na proizvodne kapacitete, v kolikor nimata prevelikega izvoza, kot se je to zgodilo v letih 1982 in 1983, ko smo morali zaradi tega to vlakno uvažati. Seveda bi bilo pravilno, da bi dobavitelji osnovne su-

rovine najprej pokrili potrebe domačim proizvajalcem, vendar pa tega problema ni mogla rešiti niti Gospodarska zbornica Jugoslavije.

Drugače pa je s sintetiko. Naše rafinerije ne izdelujejo osnovne surovine za sintetiko. Projekt Dina na otoku Krku, kjer naj bi jo proizvajali, je propadel. Proizvajalci, ki predelujejo kemična vlakna morajo to surovino uvažati. Deviz pa ni. En način reševanja tega problema je združevanje v reprovigerih.

Bombaža je v Jugoslaviji minimalno in ga uvažamo iz Sovjetske zveze in držav v razvoju.

Trenutno imamo 10 večjih stalnih dobaviteljev preje, ki delajo permanentno za nas. Zaradi tega pa moramo imeti z dobavitelji trajno sodelovanje glede dobav in kvalitete. Nabava namreč ni od danes do jutri in je pogojena s trdnimi kontakti.

Veliko je tudi takih materialov, ki se pri nas sploh ne proizvajajo, npr. ženil, negorljivi materiali in podobno. Če hočeš ponuditi tržišču resnično dobro tkanino, si v mnogočem vezan na uvoz, kar pa je v naših razmerah skoraj nemogoče.

Vsekakor pa ne bomo smeli zapostaviti investicijskega programa, če bomo hoteli iti v korak s svetovnim napredkom.

Tov. Lozar: Naša glavna letošnja naloga je, da izvedemo rekonstrukcijo linije za kontinuirano barvanje, s čimer bomo povečali kosovno barvanje tkanin za 30 odst. Nabavili bomo parilnik za prejo. S tem bo predvsem rešen problem uslug. Za to fazo namreč najemamo usluge v Gorenjski predilnici Škofja Loka. Znižali bomo stroške transporta, pocenili to fazo dela, predvsem pa bo čas proizvodnega ciklusa krajši. Načrtujemo tudi nabavo mikalnika za TOZD Predilnica Laško. S tem bi povečali kapacitete in kvaliteto doma proizvedene preje. Drugo, kar bi prišlo na vrsto kasneje, pa je nakup raztezalk in predilnih strojev. Omenil bi še, da bo za fizikalni laboratorij nabavljen laboratorijski dinamometer za prejo, skušali pa bomo tudi preurediti zgradbo stare mehanične delavnice v centralno polnilnico viličarjev.

Kljub zmanjšanemu vlaganju v investicijske naložbe moramo še naprej slediti razvoju tehnologije in najzanimivejše dosežke postopno uvajati v našo proizvodnjo.

Janja Hofer

Nekaj informacij o nesrečah pri delu v lanskem letu

Indeksi stanja varstva pri delu za prejšnje leto kažejo po desetletnem stalnem izboljšanju žal zelo občutno poslabšanje. Pogostost telesnih poškodb pri delu se je povečala za 1,3-krat, resnost za 1,5-krat ter izguba delovnega časa na zaposlenega 2,1-krat, vse to glede na 1983 leto. Primerjava istih kazalcev s stanjem varstva pri delu v celotni tekstilni industriji v SRS ravno tako ni več ugodna za nas. Najbolj nesorazmerno so se nam povečale hujše nesreče. Delovna organizacija je samo zaradi teh v prejšnjem letu izgubila 537 delovnih dni, kar lahko primerjamo le s petletnim obdobjem.

Iz analize virov in vzrokov nesreč pri delu ter del in opravil, pri katerih so se te pripetile, sledi:

Največ, t. j. 28 odst. vseh nesreč, se je pripetilo na transportnih sredstvih in s transportnim materialom. Sledijo tla, prehodne in transportne površine delovnih in pomožnih prostorov 25 odst., delovni stroji 22 odst., orodja 9 odst., kovinski obdelovanci 9 odst. ter vse ostalo 6 odst. Dela in opravila, pri katerih so se naši delavci poškodovali, se po množičnosti vrstijo takole: gibanje t. j. hoja med delom 34 odst., prenašanje bremen 9 odst., iskanje in paranje votka 9 odst., popravila, remont in preizkusi strojev 6 odst., varjenje in kontrola zvarov 6 odst., urejanje delovnega mesta 6 odst. ter druga dela, ki so ob poškodbah nastopala v posamičnih primerih.

Vzroki teh nesreč nam raz-

krivajo nevarnosti in zrcalijo stanje pri delu ob poškodbah na delovišču. Z analizo je ugotovljeno, da se 59 odst. vseh nesreč pripeti zgolj zaradi nepazljivosti, malomarnosti in nediscipline delavcev na delu,

16 odst. pa zaradi nepravilnega oz. nevarnega načina dela. Sledijo s po 6 odst. neuporaba osebnih zaščitnih sredstev in neurejen delovni prostor. Ostali vzroki so nastopali v posameznih primerih, zaradi tega

jih tukaj ne navajamo. Istočasno ugotavljamo, da med viri in vzroki nesreč pri delu ne najdemo nezavarovane stroje, neusposobljene delavce ali neizvedene druge ukrepe za varno delo, razen v dveh primerih neurejenega ter pomanjkljivo vzdrževanega delovnega prostora.

Torej, če na podlagi ugotovljenega sklenemo analizo, lahko rečemo, da je glavni vzrok nesreč pri delu subjektivni faktor. Toda ni težko dokazati, da ta človeški faktor ni popolnoma neodvisen od organizacije dela. Namreč, moramo verjeti trditvi nekaterih strokovnjakov, da se na najmanj 40 nevarnih posegov pripeti ena nesreča. Praktično to pomeni, če se en delavec poškoduje zaradi nedovoljenega plezanja po regalu in pade z višine 3 m, da se plezanje po regalu v tem oddelku opravlja večkrat, kljub temu, da je to prepovedano. Isto velja za ostale ugotovljene vzroke nesreč pri delu. Torej ne gre za skrite nevarnosti, ampak za zelo vidne manj ali več »normalne« pojave, pri katerih je manj ali več odpovedal neposredni nadzor in kontrola dela.

Za konec dodajmo v prispodobi: Zastonj je nabavila drag visokoproduktiven in varen proizvodni stroj ali neko varnostno napravo tista delovna organizacija, katere delavci pri delu z njimi ne upoštevajo navodila za delo in vzdrževanje. S tem tudi mislimo na neposredni nadzor in kontrolo.

Vasilije Petronijević



Poročilo o dejavnosti osnovnih organizacij ZK

Osnovne organizacije Zveze komunistov so se v preteklem obdobju sestajale po potrebi ter obravnavale naslednja vprašanja in problematiko:

— ocena gospodarjenja ob periodičnih in zaključnih računih,

— osnutke samoupravnih splošnih aktov, zlasti na področju nagrajevanja po delu,

— aktivnost na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite,

— zunanjepolitična dejavnost Jugoslavije,

— izvajanje sklepov občinske konference ZKS,

— obravnava gradiva višjih partijskih forumov,

— gospodarska situacija v državi ter problematika gospodarjenja v delovni organizaciji in po temeljnih organizacijah,

— izobraževanje članov Zveze komunistov,

— red in disciplina ter organizacija dela.

Partijska disciplina je bila na primerni višini, zato tudi ni bilo nobenih partijskih kazni. Vsi člani Zveze komunistov so vključeni v organih upravljanja, vodstvu sindikata in v samoupravnih interesnih skup-



nostih.

Osnovne organizacije so se vključile tudi v delo akcijske konference v delovni organizaciji in ostale oblike delovanja Zveze komunistov.

PROGRAM DELA ZA LETO 1985

— Seznanjati članstvo o gospodarskih gibanjih v državi ter vzporedno s tem spremljati problematiko gospodarjenja v DO in TOZD. Na podlagi ugotovljenega stanja predlagati določene sklepe;

— Obravnavati splošno politično situacijo v državi;

— Seznanjati člane ZK o političnem dogajanju v svetu;
 — Obravnavati naloge in sklepe ZKJ in ZKS;
 — Spremljati delo družbenopolitičnih organizacij;

— Obravnavati osnutke samoupravnih splošnih aktov;
 — Ocenjevati aktivnost članov v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah;

— Aktivnost na področju LO in DS;
 — Vključevanje v dejavnost akcijske konference;
 — Sprejem novih članov v ZK;

— Izobraževanje članov ZK;
 — Priprave na kongresa ZKS in ZKJ;
 — Evidentiranje kandidatov za funkcije v letu 1986;

Marko Bricelj

Izobraževanje v letu 1984

V letu 1984 smo v naši delovni organizaciji organizirali 62 strokovnih, družbenopolitičnih in splošnih seminarjev. Vse izobraževalne akcije smo organizirali po planu izobraževanja, ki ga pripravimo za vsako leto in po programih, ki nam jih pošljejo posamezne izobraževalne institucije.

Izobraževalne akcije, to so seminarji, tečaji in predavanja, smo organizirali v delovni organizaciji in izven delovne organizacije z našimi in tujimi predavatelji.

Seminarji so v svojih temah zajemali predvsem:

— usposabljanje in izpolnjevanje strokovnih znanj v naših oddelkih v proizvodnji,

— izobraževanje in usposabljanje nevoizvoljenih delegatov v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih ter delegacijah za SIS in ZZD,

- varstvo pri delu,
- kadrovske poslovanje,
- proizvodno tehnične dejavnosti,
- vrednotenje dela,
- finančno poslovanje,
- komercialno poslovanje,
- izpopolnjevanje tujega jezika,
- nove pravne predpise in zakone.

Iz tabele je razvidno število strokovnih, družbenopolitičnih in splošnih seminarjev organiziranih v lanskem letu.

	štev. seminar.	štev. udeleženi.	število ur
Strokovni seminarji v DO	6	108	47
Strokovni seminarji izven DO	42	66	970
Družbenopolitični semin. v DO	4	158	12
Družbenopolitični semin. izven DO	2	5	32
Splošni seminarji	8	30	178
SKUPAJ	62	367	1239

V lanskem letu natančneje v šolskem letu 1984/85, smo imeli v delovni organizaciji 22 štipendistov, na visokih in srednjih šolah.

V šolskem letu 1983/84 so 3 naši štipendisti uspešno zaključili šolanje na Srednji tekstilni šoli in se zaposlili v naši delovni organizaciji.

Iz tabele je razvidno, na katerih šolah oz. stopnjah izobraževanja in v katerem letniku imamo štipendiste v šolskem letu 1984/85.

ŠOLA	1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik
FNT-VTO tekstilna tehnologija (VS)	2	1	1	
FNT-VTO tekstilna tehnologija (VI)		1		
Pravna fakulteta (VS)	1			
Ekonomska fakulteta (VS)		1		
Elektro fakulteta (VS)	1			
Ekonomska sred. šola, V. stopnja			1	
Srednja šola tehniških strok, IV. stop.	1	1		

STOŠ—tekst. mehanska smer, V. stop.	1	1	
STOŠ—tekst. kemijska smer, V. stop.	1		
STOŠ—tekst. mehanska smer, IV. stop.	2		
STOŠ—tekst. mehanska smer (tk. odd.), II. st.		3	
STOŠ—tekst. mehanska smer (plet. odd) II. st.			1
STOŠ—tekst. kemijska smer, II. stop.	2	1	
SKUPAJ	14	7	2
		22	

V lanskem letu smo imeli v delovni organizaciji 6 pripravnikov, ki so po končani srednji šoli opravljali pripravništvo. Ena pripravnica je končala Srednjo oblikovalno šolo, pet pripravnikov pa Srednjo tekstilno šolo, in sicer so 3 pripravniki končali V. zahtevnostno stopnjo (tehnik), 2 pripravnika pa II. zahtevnostno stopnjo.

V letu 1984 je 24 naših delavcev študiralo ob delu (študij ob delu). Izobraževali so se na srednjih in višjih šolah. Izpitate se opravljali dokaj redno. Vedeti moramo, da je študij ob delu zahteven, saj mora delavec poleg svojega vsakodnevnega rednega dela na delovnem mestu žrtvovati veliko časa in truda za predavanje in študij.

V primerjavi s preteklimi leti, smo imeli v letu 1984 večje število praktikantov. Po novem usmerjenem izobraževanju so učenci 1. in 2. letnika srednjih šol opravljali 10-dnevno proizvodno delo, učenci 3. in 4. letnika pa 15-dnevno delovno prakso.

Proizvodno delo so opravljali predvsem v proizvodnji, to je v pripravljalnici, tkalnici, pletilnici, barvarni preje in tkanin, apreturi ter šivalnici. Delovno prakso pa so opravljali delno tudi v proizvodnji, delno pa v kemijskem in fizikalnem laboratoriju ter v posameznih strokovnih službah.

Študentje višjih in visokih šol so opravljali prakso v celotni proizvodnji, v vsakem oddelku nekaj časa.

Iz tabele je razvidno, koliko učencev smo imeli na proizvodnem delu oziroma delovni praksi ter iz katerih šol so prišli.

	1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik	skupaj
FNT-VTO tekstilna tehnologija	9	3			12
VŠOD		1			1
Višja varnostna šola	1				1
STOŠ	27			3	30
Srednja naravoslovna šola	33	18			51
Srednja ekonomska šola			1		1
Srednja šola za druž. in spl. kulturo	1		1		2
Srednja družb. jezik. šola Š. Loka	1				1
Srednja oblikovalna šola		2	1		3
Srednja šola tehniških strok	1	1			2
Srednja elektrotehniška šola			1		1
VZ Janez Levec (8. razred)					1
SKUPAJ	73	25	4	3	105

Milan Kočar

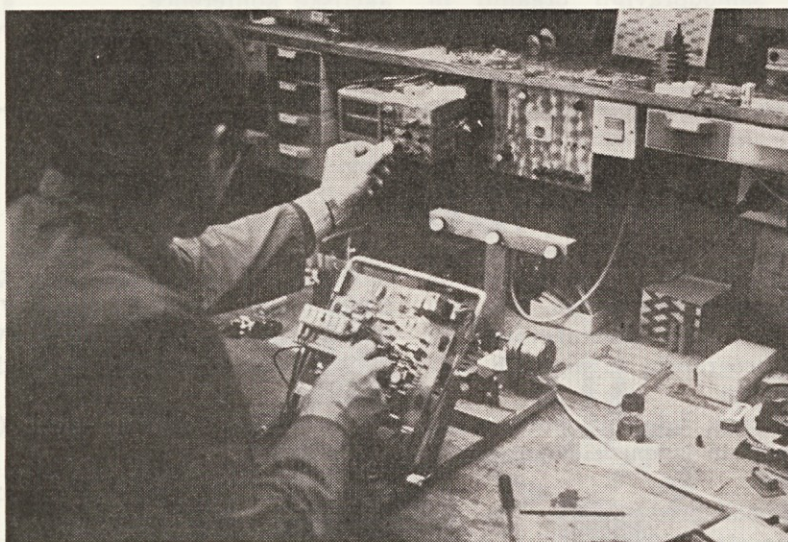
**PRISPEVAJTE S SVOJIMI ČLANKI
K VEČJI PESTROSTI SVOJEGA GLASILA!**

Elektrotehnika v Dekorativni

Sama beseda elektrotehnika nam zveni zelo znano in skoraj lahko rečemo tudi vsakdanje. Veliko se, predvsem pa v zadnjem času, srečujemo s to besedo. Če bi v kratkem skušali to razčleniti: elektrotehnika je veda o tehnični uporabi elektrike, kot je proizvodnja in uporaba električnega toka v tehniki jakega in šibkega toka.

Kot nam je znano, se električna energija proizvaja v hidroelektrarnah, termoelektrarnah, kot stranski produkt tudi v toplarnah, v zadnjem času pa tudi v atomskih centralah. V omenjenih centralah proizvedena električna energija se po električnih vodih — tako imenovanih daljnovodih vodi v obliki visoke napetosti zaradi manjših izgub do transformatorskih postaj, ki so nameščene ponavadi na obrobu večjih mest, kjer se visoka napetost preko transformatorja spremeni v nizko napetost, in od tu se po zemeljskih kabljih vodi do potrošnikov.

Tako se električna energija pojavlja okrog nas vsak dan, tako na delovnem mestu, kot v zasebnem življenju. Na delovnem mestu nam razsvetljuje delovne prostore, poganja nam stroje, na katerih delamo. Uporaba električnega toka se lahko razčleni še na ostale veje: torej jaki tok, ki smo ga že omenili, nato je tako imenovana veja šibkotokaštva, ki pa se ponovno razčleni na grobo, na zelo znano zabavno elektroniko, industrijsko elektroniko ter profesionalno elektroniko. Industrijska elektronika je v naši tovarni zelo prisotna, saj je praktično vključena v vsak stroj, v vsakem oddelku. Funkcija elektrone v nekem stroju je v tem, da nam v danem trenutku stroj kontrolira s pravilnim delovanjem, nas v primeru nepravilnega delovanja



opozori, lahko tudi stroj ustavi, skratka, bdi nad delovanjem stroja. Prvotna elektronika je bila zelo preprosta, predvsem je prevladovala relejna tehnika, ki jo je počasi zamenjala tranzistorska tehnika, na pohodu pa je integrirna tehnika, ki pa je pri nas prav tako zastopana.

Prav tako je pri nas zastopana že omenjena profesionalna elektronika in sicer v računskem centru v obliki računalnika, ki nam je v današnjem tempu dela neobhodno potreben. In še zadnja veja elektrone, ki je vsem verjetno zelo poznana, zabavna elektronika. V to spadajo televizijski in radijski sprejemniki ter njim podobne naprave za razvedrilo.

Elektronik-konstruktor vzdržuje elektroniko, ki se nahaja v strojih. Za opravljanje teh delovnih nalog je potrebno biti seznanjen z različnimi vejami elektrotehnike. Namreč, srečujemo se z relejno tehniko, tranzistorsko tehniko, integrirno tehniko in koncem koncev tudi z mehaniko. Namen vzdrževanja je popravilo tekočih okvar na sami elektroniki, to je popravilo na tiskanih vezjih.

Ta tiskana vezja se nahajajo v tkalskih strojih Günne, na Smitih, na Raschel pletilnih strojih, navijalnih strojih, barvarskih strojih. Vsi omenjeni stroji so krmiljeni-vodeni z elektroniko.

Za že omenjene stroje, ki imajo ta tiskana vezja je v samih električnih načrtih zelo malo napisanega in nasploh dokumentiranega. Tovarne, ki izdelujejo te stroje se nekako skušajo zaščititi zaradi kopiranja delovanja stroja, zato dokumentacije ne prilagajo. Ravno zaradi tega pa imamo v tej branži velike težave. Predno pristopiš k popravilu takega vezja, moraš biti seznanjen, za kakšno funkcijo gre, kako določena ploščica deluje, kako si jo je nek načrtovalec zamislil. Ko si prodril v to jedro, lahko začneš s popravilom, kar pa je gotovo pogojeno z določenimi signali. Da pa pride do teh signalov, ki jih v praksi daje stroj, smo primorani napraviti simulatorje, na podlagi katerih se začne s popravilom samega tiskanega vezja. Te omenjene signale, ki so po jakosti sila skromni in jih lahko spremljamo edino le z osciloskopom (to je naprava

za merjenje najrazličnejših signalov, ki se razlikujejo po napetosti ter frekvenčnem območju) in se z univerzalnimi instrumenti ne dajo izmeriti.

Naslednji zelo pereč problem, s katerim se srečujemo pri tem delu, je material. Vsi stroji, ki so že bili omenjeni, so v 90 odstotkih iz uvoza. Ravno pri tem je treba dogmati, za kakšen element gre, ki je v danem trenutku pregorel ali je to tranzistor, tistor, triak, dioda, kondenzator, upor itd. Vemo, da je uvoz zelo okrnjen, tako elementov, kot samih podsestavov. Prav zaradi tega problema skušamo, kolikor se pač da, preiti na domači material, da nimamo težav za vnaprej. V veliko pomoč pa so nam priročniki iz tovarniške knjižnice.

Zaradi velikih obremenitev strojev prihaja do različnih okvar na tiskanih vezjih, če ne celo do pregorevanja samih linij vezja. V ta namen izdelamo tudi novo vezje, s tem da se nato elementi prestavijo na novo ploščico. Z zadnjem času pa smo se poskušali tudi pri izdelavi veznih miniaturnih ojačevalcev v integrirni tehniki, ki imajo namen povečati budnost avtomatike na Raschel pletilnih strojih. Omenjeni ojačevalci so poskusno že delali leto dni, tako da so že dali zaželjene pozitivne rezultate. Naslednja noviteta na tem področju je elektronika za izpihvalne naprave. Narejen je bil prototip naprave. Nekaj vezij poskusno že deluje na strojih, tako da bodo dejanski rezultati znani nekoliko kasneje.

Za uspešno delo na tem področju je potrebno praktično kontinuirno spremljati razvoj elektrone, kajti trend razvoja je v zadnjem času izredno hiter.

Marko Erbežnik

Delavci v krožku »TEKSTILCI« uspešno delujejo

Krožek »Tekstilci« deluje v pliš tkalnici. Kaj sploh je ta krožek? Krožek je skupina delavcev, ki aktivno sodeluje pri ugotavljanju in reševanju problemov, neposredno vezanih na upravljanje tistega dela delovnega procesa, v katerem delavec dela in ga dobro pozna. V krožku naj bi bilo 5—12 delavcev, ki opravljajo podobne delovne naloge in imajo pri delu tudi podobne interese. Na kratko povedano: krožek je

prostovoljna oblika delovanja delavcev za reševanje proizvodnih problemov v svojem delokrogu, v našem primeru pliš tkalnica.

V našem krožku deluje 8 članov. Vsi smo iz neposredne proizvodnje — tkalke, predelavke in mojstri v pliš tkalnici. V krožku sodelujemo prostovoljno. Sestajamo se enkrat do dvakrat mesečno, po potrebi tudi večkrat, da bi sproti sistematično ugotavljali, analizirali

in reševali probleme iz svojega neposrednega delovnega procesa. Cilj krožka je, da skuša ugotoviti probleme in težave ter jih odpraviti ali vsaj zmanjšati. Zato delamo po naslednjem postopku:

- ugotavljamo probleme in težave,
- izberemo problem, ki ga bomo reševali,
- izberemo potrebne podatke in ugotovimo možne vzroke,

- izberemo možne rešitve,
- skupno se odločimo za najprimernejšo rešitev,
- oblikujemo predlog rešitve,
- predstavimo predlog vodstvu svojega oddelka oziroma TOZD,
- s pomočjo strokovnih služb rešitev izvedemo.

Trenutno se naš krožek ukvarja s problemom, čiščenje strojev v pliš tkalnici, ki je pereč. Ta problem obdelujemo že

dlje časa, vendar smo vzporedno s tem reševali še nekaj drugih manjših problemov, ki bi jih predstavil ob drugi priložnosti. Zakaj smo se odločili za reševanje tega problema? Predvsem zato, ker bi s tem:

— izboljšali kvaliteto blaga v tkalnici (prah),

— izboljšati kvaliteto blaga (madeži),

— zmanjšali nevarnosti požara,

— olajšali delo tkalkam na 6-strojnem sistemu.

Problem čiščenja strojev v pliš tkalnici smo obravnavali



po prej omenjenem načinu dela. Izbrali smo štiri rešitve problema. Med temi štirimi rešitvami smo se skupno odločili za naslednjo rešitev: montaža centralne odpraševalne naprave. S tem smo seznanili direktorja razvojne službe. Z njim smo se dogovorili, da naj najde najprimernejšega izvajalca za ta dela. Strokovnjaki iz IMP—TOZD Projekтивni biro, so po tehničnih podatkih in ogledu tkalnice izdelali investicijsko oceno za centralno odpraševalno napravo v pliš tkalnici. V ponudbi, ki so jo izdali stro-

kovnjaki IMP, je upoštevana centralna postaja z ventilatorjem, filtri, glušniki, cevni razvodom do potrošnikov (tkalk) z gibljivimi priključki (50 kosov) in pripadajočo požarno zaščito ter električno instalacijo. Na sestanku krožka smo se dogovorili, da se projekt centralno odpraševalne naprave vključi v predlog plana investicij za leto 1985—1986.

Na koncu bi želel pohvaliti vse člane krožka za redno udeležbo na sestankih in za prizadevnost pri delu krožka.

Avgust Kočar

Tekma 1985

Vsako leto, ko se pojavi vabilo na naši oglasni deski za prvenstvo »Dekorativne v smučanju, se začnejo med tekmovalci priprave na »veliko tekmo«.

Letošnji veliki obračun je bil določen za soboto, 16. februarja 1985 na Zatrniku.

Verjetno je bilo v petek marsikomu od prijavitelcev žal, da se je prijavil, ker je bilo vreme zelo slabo. Snežilo je kar cel dan, tako da je nanoslo 25 cm snega. Žal pa ga na naših smučiščih ni zapadlo toliko kot v Ljubljanski kotlini. No, za vse prijavljene ni bil pomemben petek, temveč sobota.



Pravijo, da se po jutru dan pozna. Ta pogovor je gotovo držal za ta dan. Jutro se je kopal v soncu, tako tudi ves dan. Zemlja je bila prekrita s svežo snežno belino.

Avtobus je imel določen odhod ob 7. uri izpred Dekorativne. Vsi smo bili zbrani ob določeni uri, iz česar se da sklepati, da smo smučarji kar redoljubni. Kljub temu pa smo morali preložiti uro odhoda, ker je nekdo v preveliki smučarski vnemi mislil samo na to, kako bo kar se da dobro prepeljal vsa vratca in pri tem pozabil, da mora imeti poleg smučič za tekmo tudi čevlje. Seveda, smo bili takoj vsi soglasni, da moramo fa-

vorita počakati, dokler ne pripelje čevljev od doma. Kar hitro se je vrnil — tokrat s čevlji in krenili smo našemu velikemu dnevni naproti. V Mednem in Medvodah smo sprejeli na svoj »krov« še tekmovalce, ki locirajo v tem delu naše dežele. Kompletni smo se vsi veselili pripeljali na Zatrnik. Ker je bilo jutro hladno, nam je vsem kar dobro delo, da nismo namazali samo smučič za »dirko«, temveč tudi sebe s pravim domačim žganjem. Imeli smo tudi izjeme, saj pravi športniki ne pijejo alkohola.

Lahko se pohvalimo, da do letošnjega leta, razen padcev in raztrganih hlač na najbolj občutljivem delu človeškega telesa, nismo imeli nobene nesreče. Letos pa se je kmalu po prihodu poškodoval eden izmed tekmovalcev v ramenskem sklepu. Kljub bolečinam, ki jih je prestajal, dokler ni dobil prave zdravniške pomoči v jeseniški bolnišnici, je bil naš ranjenec kar dobre volje, ko ga je pripeljala na Zatrnik »bolniška sestra«. To vlogo je zelo dobro »odigrala« naša Nada, ki je resnično »deklica za vse« in to ob pravem trenutku.

Da preidem nazaj k tekmovanju, moramo povedati, da so nam kmalu po prihodu na tekmovalno mesto začeli postavljati



ti progo. Nas, smučarje »amaterje«, je ob pogledu na progo kar malo zabeležilo. »Profesionalci« pa so se samo smejali, češ, lepše proge, kot je letos, še ni bilo nobeno leto.

Start je bil napovedan ob 11. uri. Že petnajst minut prej so se začeli zbirati na startu najbolj »zagrizeni«. Nekateri so se za pokušino peljali tudi večkrat po postavljeni progji, tako, da bi se lahko med tekmo bolje odrezali.

Priznati moram, da so bili naši prireditelji ZTKO Radovljica zelo točni, kar se tiče začetka tekme. Najprej so se spuстили s Hotunjskega vrha predvozači, to so bili naši najmlajši. Ti se ne ustrašijo nobene strmine. Kot se spodbi, so prišle nato na vrsto ženske. Razen naše res prave »Regine« (to je kraljice) na belih strminah, ki nima konkurence med svojimi tekmicami, so progo prevozile vse z večjim ali manjšim ra-



diranjem proge. Kjer se merijo časi zelo tesno in to na stotinke. Ne samo v svetovnem pokalu, temveč tudi na prvenstvu Dekorativne odločajo o mestih stotinke. Pa naj še kdo reče, da to ni boj na vse ali nič.

Po burnem navijanju, dokler ni pripeljal do cilja zadnji tekmovalcec, smo potem uživali v februarjem soncu, vse dokler nismo zvedeli, da Turistič-



no društvo Zatrnik prireja paralelni slalom v maskah. Takoj smo poslali na ta slalom tri naše zastopnike. Žal se jim »veliki met« ni posrečil. Prva nagrada je bila namreč potovanje v Benetke za dva dni. Tudi navijanje za »našo čarovniško mamo«, ki je bila odlična maska, ni pomagalo.

Kljub temu smo se zadovoljni odpeljali proti domu. Ustavili smo se še v gostilni »Kunstelj«, kjer smo razdelili kolajne z nagradami in jih tudi primerno zapili.

Dobro razpoloženi, kljub nesreči, smo se veseli vrnilo domov, eni še v soboto, drugi šele v nedeljo, kajti ne smemo pozabiti, da je bila to pustna sobota.

Prav bi bilo, da bi se smučarskega tekmovalca udeležilo v prihodnje še več smučarjev, saj vemo, da jih ne smuča samo toliko, kolikor jih gre vsako leto na tekmovalce za lovoriko Dekorativne. Pridružite se nam naslednje leto!

Ruša Erjavec

**TUDI
TAKI ČLANKI
SO
DOBRODOŠLI**

Misel in delo gasilske organizacije

Človek je spoznal ogenj zato, da bi mu koristil. Vedno pa ni tako. Kadar nastopi brezbržnost, je tudi naš sovražnik. Proti sovražniku pa se je treba boriti.

Gasilci smo poklicani, da skušamo s svojo humanostjo požrtvovalnostjo in samoodrekanjem pomagati občanom in družbi pri odpravljanju te družbene nevarnosti s preventivnimi nasveti, z gašenjem in reševanjem.

Za gasilce ni dovolj samo želja, da bi delali dobro in humano. Za to se moramo strokovno usposabljanje na tečajih in vajah. Od družbe tudi ne moremo pričakovati velikega

družbenega priznanja. To priznanje bomo prejeli, ko bo v naše organizacije vključeno večje število občanov in ne tako kot do sedaj, ko je to število samo 10 odst. od vsega prebivalstva. Če bo to število večje, lahko pričakujemo tudi večjo protipožarno varnost. Več pozornosti moramo posvetiti vzgoji mladega človeka. V osnovne šole smo že šli z akcijo, da se ustanavljajo krožki Mladi gasilec. To sodelovanje pa bo potrebno še izpopolniti. Pa tudi lastno vzgojo smo malo zanemarili. V vsakdanjem življenju nastopajo nove nevarnosti zaradi novih, bolj nevarnih snovi. Tudi ga-



silska oprema in orodje se vedno bolj izpopolnjuje, da se gasilec in gasilka lahko bolj varujeta pred nevarnostjo in je delo učinkovitejše. Pri preventivni vzgoji pa bodo potrebni

novi in bolj učinkoviti prijemi. Vsekakor pa bo to, da bo vsak gasilec v svojem bivalnem, predvsem pa v delovnem okolju nosilec preventivnih ukrepov, več kot pol uspeha.

Druga pot vzgoje je tudi preko časopisa in televizije. Ta pa je težja, saj mora biti bralec oz. gledalec za to vrsto tematike že zainteresiran. Veliko je ljudi, ki se zgrozijo ob tragičnih dohodkih, nato pa to v nekaj dneh pozabijo, ker osebno niso prizadeti. Ko pa se njim zgodi kaj podobnega, so krivi drugi, od drugih pa pričakujemo solidarnost. Menda ja nismo med njimi tudi mi?

Stane Istenič

Kronika

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

TOZD SUROVA TKANINA

Vovk Darja — pripravljalnica
Branković Nedeljka — tkalnica
Adlešič Katarina — tkalnica

TOZD GOTOVA TKANINA

Verbič Zdravko — šivalnica
Gorišek Mladen — šivalnica
Vajdič Edita — šivalnica
Kopač Bernarda — apretura
Kostanjevec Marjan — sklad. got. blaga

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI

TOZD SUROVA TKANINA

Gojkovič Željka — odselitev
Černivec Julka — upokojitel
Krivec Teodora — upokojitel

TOZD GOTOVA TKANINA

Steinberger Branko — izjava delavca

DSSS

Novak Marija — upokojitel

PREMESTITVE

Bricelj Marko — iz TOZD B v DSSS

DELOVNI JUBILEJI

30 let

Grum Janez
Presetnik Marija
Honkrant Marija

25 let

Knez Marija
Dušak Antonija
Fidler Antonija

20 let

Šalja Fazli
Deželak Ana
Maček Martina
Planko Rozalija

15 let

Glazirin Marija
Zaletelj Verica
Osmanagić Asima
Košir Ivanka
Cimeša Ana
Purić Slavica
Naglič Milena
Šteh Ana
Klinar Marija
Padežnik Marija
Škorjanc Anica

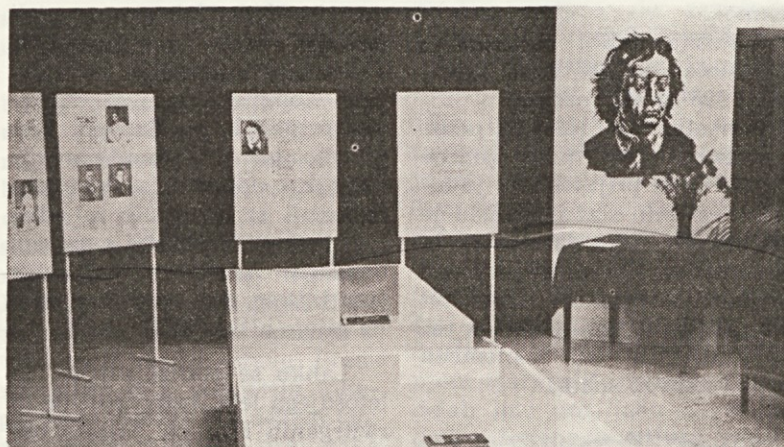
10 let

Markovinović Marica

ROJSTVA

Hasanagić Jusuf — sin
Krstić Branka — hči
Sladojević Ostoja — sin
Vidmar Dušan — sin

Ob prazniku slovenske kulture



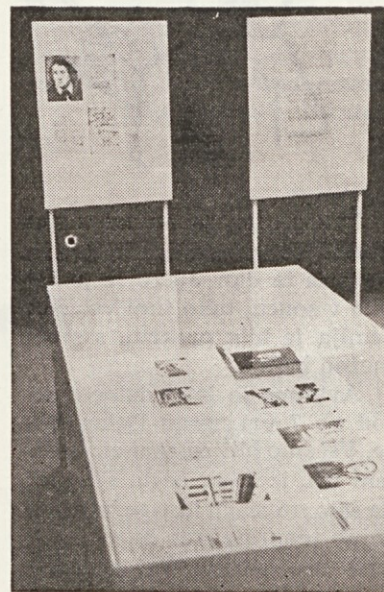
POPRAVEK

V prejšnji številki glasila sta bila v rubriki Kadrovska kronika pomotoma zamenjana naslova »Delovno razmerje so sklenili« in »Delovno razmerje so prekinili«.

Vsem bralcem in prizadetim se za neljubo napako iskreno opravičujemo!

Uredništvo

so sodelavci v kulturni komisiji pripravili razstavo o življenju in delu dr. Franceta Prešerna



ZAHVALA

Ob izgubi moje drage mame se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za izrečeno sožalje ter sindikalni organizaciji za podarjeni denar namesto venca.

Marija Rančnik